

elől, 2019-ben hunyt el. Évekig egy Dorohoi melletti faluban élt, több infarktusa volt, majd annyira elszegényedett, hogy életének utolsó hónapjaiban brassói bérelt tömbházlakásának költségeit sem bírta fizetni, kilakoltatták, az utcán is aludt, halála több betegsége miatt következett be szülővárosában, egy ottani panzióban.

A Caritas 1994-es csődje azonban egyáltalán nem tántorította el Románia lakosságát a hasonló, de talán már jobban álcázott „pénzügyi álmoktól”, például az ún. befektetési alapoktól: a kilencvenes évek végén, a kétezres évek elején, de még a 2007-es EU-csatlakozást követő időszakban is mindig akadt egy-egy olyan „pénzmalom”, amely megkárosította betéteseit, az ügyfelek nagy része nem kapta vissza még a befektetését sem. Még a Caritas-korszakban működött a foksányi Gerald Corneliu Gorduna által indított piramisjáték, ezt nemes egyszerűséggel csak Geraldnak hívták a „alapítóról”. A SAFI-botrányban a liberális párt néhány ismert személyisége (köztük Viorel Cataramă) is érintett volt, ez 1996-ban bukott be. Hasonló jellegű volt a Mondoprosper, illetve a Delphin International is, majd később a másik nagy hal, a Sorin Ovidiu Vântu és Ioana Maria Vlas neve által fémjelzett Fondul Național de Investiții (FNI). Nem hivatalos becslések szerint körülbelül húsz év alatt, a Caritas indulásától az FNI bukásáig, ezek a „cégek” több mint hatmillió román állampolgárt károsítottak meg.

Székelyföldi kópia húsz év múlva: a Reménység

A székelyudvarhelyi székhelyű Speranța Önszegélyző Pénztár (Casa de Ajutor Reciproc Speranța) az elmúlt években fizetési képzetlenné vált, de taglétszámát mégis tovább növelte. Az udvarhelyi Speranța-ügyben a két és félszeresére emelt vezetői fizetésekkel, de a tagdíjak privát bankszámlára történő vándorlásával is találkozunk. Az udvarhelyi önszegélyző pénztár ügyét a csíkszeredai törvényszék idén január óta folyamatosan halasztja, épp a napokban döntenek arról, lesz-e büntetőfeljelentés. A törvényszék honlapján a 113/96/2022-es iktatószámmal hozzáférhető adatok szerint 193 adós lépett fel követeléssel, ugyanakkor a tényleges károsultak száma ezres nagyságrendű lehet. A fizetési képzetlenség kialakulásáért elemző jelentéshez jutottunk hozzá, ami számos visszaélést mutat rá.

A hitelek könnyebb hozzáférést lehetővé tevő önszegélyző pénz-

Így nézett ki egy oldalnyi névsor a Mesagerul Transilvan újságban

▲ ARCHÍV FOTÓ FORRÁSA:
WWW.STIRIDECLUJ.RO

táraknak gazdag hálózata épült ki Romániában. A legutóbbi adatok szerint több mint 2500 önszegélyző pénztár működik az országban, az összes megyét lefedve. A hitelhez való hozzájutás egyszerűbb, a vállalt rizikó azonban nagyobb, mint a banki kölcsönöknél. Ahogy a 122/1996-os törvénnyel először szabályozták a segélyező pénztárak működését, az udvarhelyi Speranțát be is jegyezték jogi személyként. A mintegy negyed évszázados működése során a megyében területi hálózatot épített ki, amelyeket a

csődeljárás megindítását követően 2019–2021 között felszámoltak. Az egyedülként megmaradt udvarhelyi „pénzintézet” a következő településeken rendelkezett területi irodákkal: Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Marosvásárhely, Segesvár, Kézdivásárhely, Székelykeresztúr és Korond.

Az önszegélyző pénzintézetek (CAR) a nem banki intézmények (IFN) típusába tartoznak, amelyeknek definíció szerint nincs vagyonszerzési céljuk, az egyesületi tagok támogatására, és kölcsönös segítségnyújtására jöttek létre. Az önszegélyző pénztárak alapvető tevékenysége hitelek biztosítása a tagok számára. A jelentés hangsúlyozza, hogy naprakész pénzügyi nyilvántartás hiányában nem tudják mélységeiben elemezni a Reménység Önszegélyző Pénztár pénzügyi tevékenységét, így nem tudták pontosan meghatározni, hogy mik idézték elő a kialakult helyzetet. A csődbiztos pénzügyi elemzése ugyanakkor számtalan visszaélésre mutat rá, amelyeket kellő bizonyí-

ték mellett büntetőjogi felelősségre vonás követhet. A pénzügyi tevékenység vizsgált időszaka 2019. január és 2022. március közé esik. A jelentést készítő, törvényszék által kijelölt vagyonszerző hiába igényelte a Speranța ügyvezető elnökétől, hogy közölje a vállalat fizetési képzetlenségi eljárását követően beszédett pénzek értékét, erre nem került sor. A kérésnek nem tettek eleget, jóllehet egyértelmű bizonyítékok tanúsítják, hogy a csődeljárás ellenére az ügyvezető elnök tovább folytatta tevékenységét, újabb ügyfeleket szerzett, akiktől jelentős összegeket szedett be.

A pénzek saját célú felhasználása

A vezetés a 12–120 hónapos futamidejű hitelek esetén a kamat kifizetését a nélkül szabályozta, hogy figyelembe vette volna a gazdasági környezet változásait. A működési szabályzatban foglaltak ellenére ugyanakkor a havonta befizetett tagdíjak összegét saját célra használták fel, amit kizárólag a hitelek biztosítására fordíthattak volna.

A kamatértékek feltornázása

Előfordult, hogy bár egy közgyűlési határozat értelmében a kamatértéket

7,17%-ban rögzítették, a szerződéseken mégis 7,27% szerepelt. Működése során a pénztár a kereskedelmi bankok betéti kamatajnál jóval magasabb kamatozatot ígért (melyet egyesek hiánytalanul megkaptak), hiteleket viszont jóval alacsonyabb kamatokkal helyezett ki, mint más hitelintézetek kamatainak átlaga – melyet viszont csak „bizonyos” ügyfelek kaphattak.

Végrehajtás saját zsebbe

A pénzintézet ügyvezető elnöke az adósokkal és kezesekkel szemben indított végrehajtások összegét saját bankszámlájára utalta. A behajtott pénzt így saját maga vagy más személyek hasznára fordíthatta.

Az elfordított tekintet

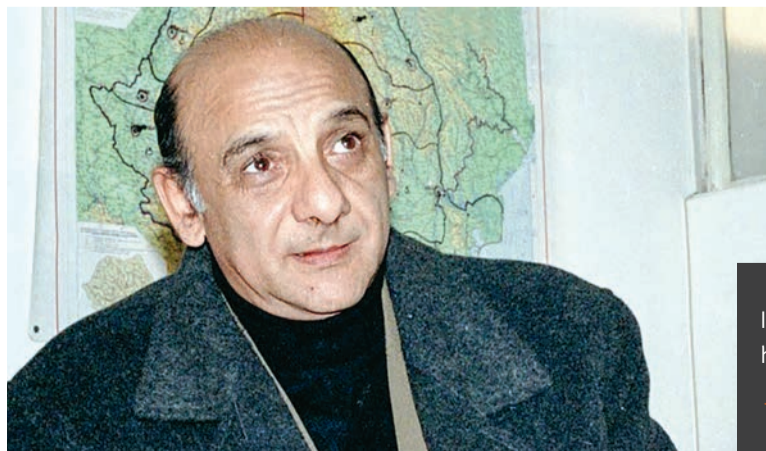
Az ügyvezető testület tagjai ugyan rendelkeztek információval a pénzintézet ingatag anyagi helyzetéről, de ezeket inkább elfedték. Az új tagok bevonását tovább folytatták, amiért különböző bónuszokban részesültek. 2017-ben elnöki aláírással hitelesített jelentést állítottak össze annak érdekében, hogy a tagokat félrevezessék, s biztosítsák őket arról, hogy a befektetett pénzüket bármikor visszaigényelhetik.

A törvényszék által kijelölt vagyonszerző javasolja a Reménység Önszegélyző Pénztárral szembeni csődeljárás elindítását. A fizetési képzetlenség kialakulásáért, több mint 15-22 millió lej adósság felhalmozásáért felelősség terheli az igazgatói tanács tagjait, a cenzori bizottság elnökét és az ügyvezető elnököt – a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint. A büntetőjogi felelősségre vonás jogalapja lehet többek között a fizetési képzetlenségi eljárást szabályozó 2014. évi 85. törvény vonatkozó cikkei, vagy a társasági vagyon elmulasztásáról szóló 1990. évi 31. törvény 272. cikke – derül ki a csődbiztos jelentésből.

Hogyan látja a szakember?

A 2014/85-ös törvény előírásaival összhangban a Hargita megyei törvényszéknél van folyamatban az udvarhelyi székhellyel működő önszegélyző pénztár elleni csődeljárás. Az eljárást a Reménység Önszegélyző Pénztár (Casa de Ajutor Reciproc Speranța) egyes kárvallottjai kezdeményezték a nevezett pénztárral szemben. A Reménység Önszegélyző Pénztár annak idején magánszemélyek jegyeztették be jogi személyiséggé, közérdekű egyesületként – a székelyudvarhelyi bíróság 1996. május 30-án keltezett végzése alapján (1996/28-as ügycsomó). Az azóta eltelt több mint 26 év során pontosan nem tudni, hogy milyen eredményesen, illetve milyen eredményekkel tevékenykedett ez az önkéntességi alapon létrehozott, nem banki pénzügyi intézet (intitútie financiară nebancară), de az vitathatatlan, hogy a végkifejlet, azaz a jelenlegi állapotok siralmasak, másképpen fogalmazva: nem túlzás azt állítani, hogy befuccsolt a kölcsönpenztár.

Folytatás a IV. oldalon ➔

Ioan Stoica elszegényedett emberként halt meg 2019-ben

▲ ARCHÍV FOTÓ FORRÁSA: ZIARDECLUJ.RO